

Pleidooi voor *slow curating*

De hedendaagse stercurator realiseert in een razend tempo de ene na de andere tentoonstelling, waar ook ter wereld. Maar er zijn ook tentoonstellingsmakers die een bedachtzamere werkwijze prefereren, zoals Kunstbeeldgastauteur en freelance curator Nanda Janssen. Zij pleit voor *slow curating*.

Niet iedere curator maakt aan de lopende band tentoonstellingen. Ik zelf bijvoorbeeld niet; als ik één tentoonstelling per jaar maak is dat veel. In de huidige wereld waar succes aan cijfers wordt afgemeten, moet je van goeden huize komen om dan serieus genomen te worden. Ik bewonder weliswaar stercurator Hans Ulrich Obrist, die een niet aflatende stroom van tentoonstellingen, boeken en artikelen produceert. Hij zit bovenop het nieuws, werkt met de hipste kunstenaars en grootste namen op de meest gewilde plekken. Die werkwijze lijkt de toon te hebben gezet voor het curatorvak. Maar het is een jas die mij niet past, ik zal nooit een curator *in overdrive* worden. Ik breek graag een lans voor een andere benaderingswijze: *slow curating*.

De *slow curator* werkt niet zozeer langzaam, maar bewandelt een intensiever traject dat meer tijd vergt. Iedere stap in het maakproces van een tentoonstelling – onderwerpkeuze, concept, onderzoek, selectie van de kunstwerken, presentatievorm, bemiddeling – neemt de *slow curator* zorgvuldig en weloverwogen. Er wordt maatwerk geleverd, standaardoplossingen zijn taboe. In het vooronderzoek en het contact met kunstenaar(s) wordt flink geïnvesteerd, vanuit de overtuiging dat dit de tentoonstelling aanscherpt en verdieping geeft. Regelmatig hoor ik kunstenaars zich beklagen over het ontbreken van deze inhoudelijke dialoog, waardoor bijvoorbeeld de beslissing over de selectie en plaatsing van hun werk grotendeels bij henzelf komt te liggen. De *slow curator* kijkt voorbij de waan van de dag en zoekt naar onderwerpen of kunstenaars die actueel maar onderbelicht of veronachtzaamd zijn, waar in ieder geval iets nieuws over te vertellen valt. Het draait daarbij geenszins om het najagen van primeurs. Dat zou ook vrij zinloos zijn, aangezien de *slow curator* op dat vlak altijd zal worden ingehaald door een *up-tempo* curator. Het vak van de *slow curator* is daardoor overigens wel wat minder glamoreus dan dat van zijn snellere collega.

Ik zal nooit een curator *in overdrive* worden.

In de praktijk is *slow curating* terug te vinden bij onder meer het Arnhemse curatorentrio Suze May Sho. De diepgravendheid van hun onderzoek naar Vlisco-stoffen zag je goed terug in de hoge kwaliteit van de tentoonstelling 'Six Yards Guaranteed Dutch

Design', onlangs in het Museum voor Moderne Kunst Arnhem. Aan de verlokkelijke presentatie en publieksinformatie (een wervende museumkrant) was eveneens veel aandacht besteed. Ook de Duitse curator Eva Meyer-Hermann werkt lang, zo'n drie jaar, aan haar overwegend monografische tentoonstellingen. Op basis van een doorwrochte studie naar het oeuvre van een kunstenaar, weet zij deze telkens in een nieuw daglicht te stellen. In de tentoonstelling 'Andy Warhol. Other Voices, Other Rooms' (Stedelijk Museum Amsterdam, 2007) slaagde ze erin daadwerkelijk inzicht te geven in de manier van werken, de houding en fascinaties van Andy Warhol. Tegelijkertijd zijn haar exposities visueel aantrekkelijk en een belevenis voor het publiek. Haar intensieve werkwijze werpt vruchten af getuige de diverse prijzen waarmee haar tentoonstellingen werden onderscheiden. Ook haar concept voor de Mike Kelley-tentoonstelling die vanaf december in het Stedelijk te zien zal zijn, werd beloond met de Turing Prize 2009. Aan iemand voor één tentoonstelling drie jaar lang inhuren, hangt natuurlijk wel een prijskaartje. Maar in het ideale geval betaalt die investering zich ruimschoots terug in status, lovende kritieken, prijzen en de verkoop van de tentoonstelling aan andere musea. In die zin is *slow curating* nog duurzaam ook!

De *slow curator* weigert zich te conformeren aan het gejaagde tempo in de kunstwereld en de fixatie van musea en andere kunstinstellingen op het produceren van zoveel mogelijk tentoonstellingen ten behoeve van de politieke draagkracht, persaandacht en bezoekersaantallen. Een van de eerste besluiten die ik nam toen ik als curator werkte voor 21rozenaal in Enschede, was om het jaarprogramma van deze instelling bijna te halveren (van vijf naar drie exposities), zodat meer middelen en mankracht beschikbaar kwamen per tentoonstelling. Daardoor konden we uitgekende exposities presenteren die het verschil maakten, met als extra bonus een aanzienlijke stijging van het bezoekersaantal.

Misschien is *slow curating* een ideaal dat iedere curator nastreeft maar dat door tijd- en prestatiedruk haast onhaalbaar is geworden. De kunstwereld is in de loop der tijd flink in de versnelling geraakt. Maar *slow curating* heeft het tij mee nu ook andere actoren in het systeem steeds vaker voor *slow* gaan. Tegenover het museum als tentoonstellingsmachine staat een *slow museum* zoals De Pont in Tilburg. Een plek die zich onthoudt van *hypes* en hipheid, waar je kunt rekenen op de aanwezigheid van bepaalde kunstwerken, alsof ze op je wachten. Hier vind je de rust en concentratie die *slow looking* bevordert, een term die Michael Kimmelman, kunstcriticus en columnist van de *New York Times*, in 2009 introduceerde. In plaats

van alle werken af te sjouwen waardoor uiteindelijk niets echt tot je doordringt, pleit hij ervoor om je te focussen op een paar en daar ten volle van te genieten.

Aan iemand voor één tentoonstelling drie jaar lang inhuren, hangt natuurlijk wel een prijskaartje.

Misschien is dit het juiste moment om de internationale 'Slow Art Day', die dit jaar op 28 april werd gehouden, in Nederland te introduceren. Ook een kunstenaar als Grayson Perry, die zich menigmaal heeft uitgesproken voor *slow art*, roept kunstenaars op niet te bezwijken voor de druk van de markt of je manager, en meer tijd te nemen voor het denk- en maakproces: "Nowadays I am asked if I can put together a show in six months, come up with an idea by next week or produce a work from my back pocket. If we all spent longer thinking, making and looking, perhaps less bad art would get made, shown and seen." Dit klinkt mij als muziek in de oren. Hipheid, hypes en snelheid hebben ook hun nut, maar laat het niet het enige zijn. *Curating to go* zou veel meer concurrentie mogen krijgen van *slow curating*. ■

NANDA JANSSEN is Kunstbeeldgastauteur en -blogger en werkzaam als onafhankelijk curator.

OPINIE biedt schrijvers, kunstcritici en lezers een platform voor hun visie op actuele kwesties in de kunstwereld. Bijdragen van max. 1000 woorden kunt u richten aan: redactie@kunstbeeld.nl